

ПРАЦЮЄМО З ПЕДАГОГАМИ

У практиці управління сучасним загальноосвітнім навчальним закладом засідання педагогічних рад відіграють важливу роль. Однак часто через недосконалу підготовку до їх проведення такі засідання відбуваються формально. Щоб уникнути цього, варто забезпечити активну участь педагогів у процесі вироблення, прийняття, а в майбутньому й виконання рішень, прийнятих на засіданнях педагогічної ради. Цікаво провести засідання педагогічної ради можна завдяки використанню інтерактивних технологій

Валентина КИРИЧЕНКО, старший науковий співробітник лабораторії превентивного виховання Інституту проблем виховання НАПН України, канд. пед. наук

Галина КОВГАНИЧ, методист Центру позашкільної роботи Святошинського району, Київ

Ключові слова:
інтерактивні технології;
структура засідання
інтерактивної педагогічної
ради; форми інтерактивних
педагогічних рад

Інтерактивні технології під час засідань педагогічної ради

Важливою метою засідань педагогічної ради є насамперед розв'язання актуальних проблем, що постали перед педагогічним колективом, розроблення стратегії розвитку загальноосвітнього навчального закладу, визначення тактики його діяльності. Засідання педагогічної ради стане важливою подією в житті педагогічного колективу за умови, якщо спланувати їх так, щоб педагоги насправді на них радилися, були активними учасниками, а не лише спостерігачами та слухачами.

Дотримуючися принципу інтерактивності на засіданнях педагогічної ради, педагоги із задоволенням висувають цікаві пропозиції, проявляють ініціативу, а головне — отримують від співпраці імпульс для подальшої творчої діяльності. Засідання педагогічної ради, на яких застосовують інтерактивні методи, стають центром колективної професійної думки й водночас — школою педагогічної майстерності, де педагоги отримують актуальні знання, у них формуються вміння і навички щодо розв'язання тих чи тих проблем.

Якщо засідання педагогічної ради відбувається за традиційним сценарієм, відповідно до якого педагоги заслуховують доповіді й співдоповіді, ухвалюють рішення, заздалегідь розроблені адміністрацією, тощо, це знижує активність учасників засідання, обмежує творчість і можливість стати співучасником стратегічного планування навчально-виховної діяльності в загальноосвітньому навчальному закладі.

Здебільшого визначають такі недоліки засідання традиційної педагогічної ради, як:

- авторитарний стиль;
- елементи інструктажу;
- поверхове обговорення запланованих питань;
- пасивність і байдужість педагогів;
- низька результативність.

Інтера́кція (від лат. *inter* — між і *actio* — дія) — сукупність зв'язків і взаємовпливів людей у спільній діяльності

Саме тому на засіданні традиційної педагогічної ради його учасники часто займаються іншими справами, як-от: перевіряють контрольні роботи, розробляють плани уроків, переглядають класні журнали тощо.

Завдяки використанню інтерактивних технологій на засіданні педагогічної ради можна **залучити всіх педагогів до обговорення** та розв'язання запланованих питань, висунення пропозицій, підбиття підсумків. Це дасть змогу кожному учаснику засідання педагогічної ради зробити свій внесок у планування діяльності загальноосвітнього навчального закладу. Отже, основними ознаками такого засідання педагогічної ради є взаємодія і співпраця педагогів, які усвідомлюють свою відповідальність за її результативність.

Порівняльну характеристику інтерактивної та традиційної моделей засідання педагогічної ради подано в *Додатку*.

Значення застосування інтерактивних технологій на засіданні педагогічної ради

Для забезпечення активної участі педагогів в обговоренні проблем навчально-виховного процесу в загальноосвітньому навчальному закладі, пошуку оптимальних шляхів їх розв'язання на засіданні педагогічної ради доцільно використовувати **такі інтерактивні технології взаємодії та комунікації**, як-от:

- колективні творчі справи;
- ситуації успіху;
- коопероване навчання;
- проектні технології.

Використовуючи ці технології, кожен педагог, який бере активну участь у засіданні педагогічної ради, має змогу впливати на зміст прийнятого рішення й організувати ефективну співпрацю щодо розв'язання різних проблем навчально-виховного процесу в загальноосвітньому навчальному закладі. Діалоговий чи полілоговий характер засідання педагогічної ради заперечує домінування точки зору одних учасників засідання над точкою зору інших його учасників. У процесі інтерактивного обговорення проблеми педагоги критично мислять, розв'язують складні нагальні завдання, зважають на альтернативні думки колег, приймають програмні рішення, беруть участь у дискусіях тощо.

Застосування інтерактивних технологій під час проведення засідання педагогічної ради **дає змогу**:

- зробити процес обговорення проблеми демократичним;
- навчити учасників формулювати, висловлювати й відстоювати власну думку, аргументувати й дискутувати;
- вислуховувати інших учасників, поважати їхні альтернативні думки;
- формувати конструктивні відносини в педагогічному колективі, визначати своє місце в ньому;
- уникати конфліктів, знаходити компроміс у їх розв'язанні, прагнути до діалогу;

- аналізувати ширший спектр думок і більший обсяг інформації під час розгляду та розв'язання певної проблеми;
- спільно знаходити оптимальні способи розв'язання проблеми;
- розвивати в членів колективу почуття єдності, відповідальності за процес прийняття рішень та їх виконання.

Окрім того, використання інтерактивних технологій сприяє співпраці та поліпшенню психологічного клімату в педагогічному колективі.

Структура засідання педагогічної ради із застосуванням інтерактивних технологій

Щоб спонукати педагогів до творчості, участі в дискусіях, проявлення ініціативи, потрібно послуговуватися інтерактивною моделлю засідання педагогічної ради в загальноосвітньому навчальному закладі. Її структуру представлено в *Таблиці*.

Забезпечення інтерактивності дає змогу педагогам насамперед взяти участь у функціонуванні й розвитку загальноосвітнього навчального закладу, а не лишатися осторонь цього процесу в ролі спостерігачів. Водночас завдяки активному залученню педагогів до процесу обговорення вони оволодівають комунікативною компетенцією*, відбувається їх інформаційно-методичне збагачення, а отже, й особистісне зростання.

Структура засідання педагогічної ради із застосуванням інтерактивних технологій

Етапи засідання педагогічної ради	Кількість часу, %	Методична мета
<ul style="list-style-type: none"> • Ознайомлення педагогів із порядком денним і формою проведення засідання педагогічної ради • Оголошення теми, визначення мети і завдань засідання педагогічної ради 	10	<ul style="list-style-type: none"> • Усвідомлення педагогами теми, мети та завдань засідання педагогічної ради, власних очікувань від її проведення • Спрямування діяльності педагогів на отримання запланованих результатів
<ul style="list-style-type: none"> • Інструктування педагогів 	10	<ul style="list-style-type: none"> • Надання педагогам необхідної інформації для розв'язання практичних завдань
<ul style="list-style-type: none"> • Вивчення, аналізування проблем шляхом виконання інтерактивних вправ 	60	<ul style="list-style-type: none"> • Практичний розгляд проблем, що винесені на педагогічну раду • Ознайомлення педагогів із перспективним педагогічним досвідом • Аналізування діяльності педагогічного колективу • Оцінювання проблем і здобутків у педагогічній діяльності шляхом використання інтерактивних методів • Взаємонавчання педагогів • Визначення шляхів розв'язання проблем
<ul style="list-style-type: none"> • Підбиття підсумків, ухвалення рішення засідання педагогічної ради, рефлексія 	20	<ul style="list-style-type: none"> • Оцінювання роботи під час засідання педагогічної ради, вироблення й ухвалення спільних рішень

* Ознайомитися зі статтею, присвяченою питанню розвитку комунікативної компетенції педагогів, можна в журналі «Заступник директора школи» № 7/2013 на с. 44. — Прим. ред.

Інтерактивні форми засідання педагогічних рад

У сучасних загальноосвітніх навчальних закладах ефективними є такі інтерактивні форми засідання педагогічних рад:

- дискусія;
- круглий стіл;
- конференція;
- колективна творча діяльність;
- презентація;
- аукціон ідей;
- ділова гра;
- семінар.

Розглянемо їх детальніше.

Дискусія

Виявити весь спектр поглядів учасників засідання педагогічної ради на певні питання, а також спільно розв'язати їх дає змогу така форма засідання, як дискусія. Водночас вона передбачає **послідовне проходження таких трьох етапів:**

- визначення теми й цілей дискусії, збір первинної інформації;
- упорядкування, обґрунтування і спільне оцінювання інформації, отриманої у процесі дискусії;
- підбиття підсумків дискусії, зіставлення отриманих результатів із визначеними цілями засідання педагогічної ради, прийняття рішення.

Круглий стіл

Широке обговорення проблеми за участю всіх її учасників можна здійснити завдяки проведенню засідання педагогічної ради у формі круглого столу. Ця форма передбачає постановку цікавих запитань для обговорення, добір відповідної літератури, попереднє обговорення запитань групами педагогів і відповідну ділову атмосферу її проведення. Голова засідання педагогічної ради має бути компетентним у питаннях, що розглядають педагоги, і спрямовувати розмову в потрібному конструктивному напрямі. Важливо, щоб унаслідок проведення круглого столу педагоги **ухвалили колективне рішення і взяли його за основу спільної діяльності.**

Конференція

Тема засідання педагогічної ради у формі конференції може бути присвячена як підсумкам роботи загальноосвітнього навчального закладу загалом, так і визначеній педагогічній проблемі, і мати науково-практичний характер. Мета засідання такої педагогічної ради — **ознайомити педагогів з останніми досягненнями педагогіки**, провідними педагогічними ідеями, концепціями, теоріями, упровадженням науково-методичних розробок у практику.

Колективна творча діяльність

Завдяки проведенню засідання педагогічної ради у формі колективної творчої діяльності з'являється можливість залучити всіх педагогів до процесу планування, підготовки, виконання та аналізування спільної роботи. Особливістю її є те, що під час колективної творчості **педагоги спілкуються не за запропонованим сценарієм, а імпровізують, рефлексують.**

Презентація	<p>Проведення засідання педагогічної ради у формі презентації дає її учасникам змогу ознайомитися з педагогічними інноваціями, представити нові програми, підручники, поділитися власним досвідом розв'язання певної педагогічної проблеми.</p>
Аукціон ідей	<p>Засідання педагогічної ради у формі аукціону ідей сприяє розвитку ініціативи й творчості педагогів, оволодінню технологією розв'язання педагогічної проблеми. На початку проведення засідання пропонують розглянути різні педагогічні ідеї (технології, методи, форми, засоби), наприклад щодо розв'язання певної педагогічної проблеми. Потім кожний автор педагогічної ідеї рекламує її. Відтак педагоги «купають» ті ідеї, які, на їхню думку, заслуговують уваги. Організатори засідання педагогічної ради — аукціону ідей підбивають підсумки, представляють педагогічну ідею, яка отримала найбільшу кількість балів. Після цього учасники засідання педагогічної ради формулюють і ухвалюють рішення.</p>
Ділова гра	<p>Під час засідання педради у формі ділової гри педагоги мають змогу підбити підсумки роботи за певний період. Здебільшого вони об'єднуються у мікрогрупи, щоб визначити переваги та недоліки виконаної роботи, цілі та завдання на наступний період, розробити програми дій, на яких ґрунтуватиметься рішення засідання педагогічної ради.</p>
Семінар	<p>Засідання педагогічної ради у формі семінару потрібно проводити як розгорнуте в часі чергування теоретичних семінарів і взаємовідвідувань уроків, класних годин тощо. Загалом вона триває протягом таких трьох етапів:</p> <ul style="list-style-type: none"> * проведення теоретичних занять із проблеми за такою циклограмою: <ul style="list-style-type: none"> - визначення актуальності теми, її значущості для педагогічного колективу; - виокремлення теоретичних основ проблеми; - формування практичних основ щодо освоєння теоретичного матеріалу; - розроблення і обговорення плану роботи творчих груп; * взаємовідвідування уроків, класних годин тощо, аналізування їх у творчих групах; * підготовка і проведення засідання педагогічної ради у формі семінару. <p>Використовуючи запропоновані інтерактивні форми засідання педагогічної ради, можна згуртувати педагогічний колектив, визначити шляхи спільної роботи щодо розвитку загальноосвітнього навчального закладу, створити умови для підвищення педагогічної майстерності, дібрати цікаві й ефективні форми роботи з учнями тощо. Однак варто пам'ятати, що насамперед для ефективної інтерактивної співпраці в педагогічному колективі потрібно забезпечити сприятливу доброзичливу атмосферу. Проведення засідань педагогічних рад у таких формах дасть змогу їх учасникам віднаходити оптимальне розв'язання навіть найскладніших проблем.</p>

Порівняльна характеристика інтерактивної та традиційної моделей засідання педагогічної ради

Критерії	Традиційна модель	Інтерактивна модель
Мотивація	<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Зовнішня:</i> педагог бере участь у педагогічній раді, зважаючи на проходження атестації, отримання оцінки адміністрації 	<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Внутрішня:</i> педагог зацікавлений безпосередньо отримати інформацію, взяти участь у плануванні навчально-виховного процесу
Роль педагога	<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Пасивна:</i> йому лише іноді надають можливість виступити 	<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Активна:</i> він взаємодіє і співпрацює з колективом, конструктивно спілкується та обмінюється думками
Роль голови засідання	<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Консервативна:</i> вирішує, кому і що говорити, ознайомлює колектив зі станом справ у ЗНЗ, формує погляди, відіграє роль «фільтра», який пропускає через себе інформацію, що з'являється у процесі обговорення, і сильно впливає на зміст рішення 	<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Демократична:</i> є організатором, консультантом, фасилітатором, який не впливає на процес обговорення проблеми і на прийняття рішення
Організація роботи	<ul style="list-style-type: none"> ● Індивідуальна ● <i>Монолог</i> — основна форма комунікації 	<ul style="list-style-type: none"> ● Колективна ● <i>Діалог і полілог</i> — основні форми комунікації
Цілі	<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Організатори визначають</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Педагоги формулюють і вибирають</i> способи їх досягнення
Оцінювання	<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Голова педради</i> виступи педагогів і результативність засідання педагогічної ради загалом 	<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Педагоги оцінюють</i> виступи колег і результативність засідання педради загалом ● <i>Рефлексія, самооцінювання</i>
Технології	<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Традиційні:</i> <ul style="list-style-type: none"> - співдоповіді, обговорення - висновки адміністрації - прийняття рішення - контроль за виконанням рішення 	<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Інтерактивні:</i> <ul style="list-style-type: none"> - мозковий штурм - ажурна пилка - коло ідей - мозаїка - дискусія тощо
Форми роботи на засіданні	<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Доповідь</i> директора школи або його заступників ● <i>Співдоповіді</i> педагогів, підготовлені заздалегідь 	<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Інтерактивні:</i> <ul style="list-style-type: none"> - займи позицію - навчаючи — учуся - мікрофон - аналіз ситуацій - акваріум тощо
Тема засідання	<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Організатори визначають</i>, не враховуючи потреб учасників навчально-виховного процесу 	<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Педагоги визначають</i> на основі концептуальних положень програми розвитку ЗНЗ, аналізу його діяльності, проблем із урахуванням потреб учасників навчально-виховного процесу